

Рішення
Разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Палазюк Богдан Олександрович 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Державний біотехнологічний університет (м. Харків) та здобув ступінь «Магістр» за спеціальністю «Агрономія», аспірант кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Агрономія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Полтавського державного аграрного університету від 26 травня 2026 року № 182 у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради –	Сергій ПОСПЕЛОВ , доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету.
--	---

Рецензентів –	Алла БАГАН , кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету; Роман ОЛЕПІР , кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету.
---------------	---

Офіційних опонентів –	Артур РОЖКОВ , доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва Державного біотехнологічного університету; Олександр ЦИЛЮРИК , доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва Дніпровського державного аграрно-економічного університету
-----------------------	---

на засіданні «6» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Палазюку Богдану Олександровичу на підставі публічного захисту дисертації «Оптимізація технології вирощування пшениці м'якої озимої в умовах Лівобережного Лісостепу України» за спеціальністю 201 Агрономія.

Дисертацію виконано у Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Юрченко Світлана Олександрівна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація написана українською мовою та викладена на 227 сторінках комп'ютерного тексту, з яких 158 сторінок – основного, що включає: анотацію, вступ, огляд літератури, матеріали і методи досліджень, результати досліджень, аналіз та узагальнення результатів досліджень, висновки, рекомендації виробництву, список використаних джерел та додатки. Робота ілюстрована 24 таблицями та 38 рисунками. Список літератури нараховує 212 джерел, у тому числі – 115 латиницею. Дисертація відповідає п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях та 9 тез доповідей на наукових конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Публікації у фахових виданнях України категорії Б:

1. Юрченко С. О., Палазюк Б. О., Білокінь А. В. Вплив мікоризного препарату на урожайність пшениці м'якої озимої (*Triticum aestivum* L.). Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. 2024. № 39. С. 190–197. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.139.2.23> (Здобувач виконав обліки урожайності пшениці м'якої озимої за дії мікоризного препарату, провів статистичну обробку результатів)

2. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Формування урожайності пшениці м'якої озимої залежно від сортових властивостей та впливу біостимуляторів на основі ризобактерій. Аграрні інновації. 2025. № 32. С. 167-174. <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.32.24> (Здобувач провів експериментальні дослідження, узагальнив і проаналізував результати щодо впливу сортових властивостей та біостимуляторів на основі ризобактерій на урожайність пшениці м'якої озимої)

3. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Формування якісних показників зерна пшениці м'якої озимої залежно від сортових особливостей та дії біостимуляторів на основі ризобактерій. Сільське та лісове господарство. 2025. № 39. С. 163-176 <https://doi.org/10.37128/2707-5826-2025-4-14> (Здобувач провів польові та лабораторні дослідження, здійснив обробку експериментальних даних, проаналізував результати та сформулював висновки щодо впливу сортових особливостей і біостимуляторів на формування якісних показників зерна пшениці м'якої озимої).

4. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Вплив біостимуляторів на врожайність та адаптивні властивості пшениці м'якої озимої. Scientific Progress & Innovations. 2025. № 4. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.04.03>. (Здобувач провів польові

дослідження, проаналізував вплив біостимуляторів на врожайність та адаптивні властивості пшениці м'якої озимої й узагальнив отримані результати)

5. Юрченко С.О., Палазюк Б.О., Тронько А.В. Вплив біостимуляторів на урожайність і якість зерна пшениці м'якої озимої (*Triticum aestivum* L.). Таврійський науковий вісник № 146. 2025. 16 с. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.146.2.20> . (Виконав обліки урожайності та визначення показників якості зерна пшениці м'якої озимої за дії біостимуляторів, провів статистичний аналіз результатів)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Шляхи підвищення ефективності виробництва зерна пшениці озимої. Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня народження В. Карповича Чуйка, 2 грудня 2022 р. м. Полтава, 2022. С. 40-42.

7. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Значення протруювання насіння в захисті посівів пшениці озимої від збудників хвороб і шкідників. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», 24 листопада 2022 р. м. Полтава, 2022. С. 38-41.

8. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Сорт як ключовий елемент технології вирощування пшениці озимої. Збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Хімія, біотехнологія, екологія та освіта», 17-18 травня 2023 р. Полтава. 2023. С. 265-268.

9. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Застосування біостимуляторів росту у посівах пшениці озимої. Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 75-річчю заснування кафедри селекції, насінництва і генетики. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 180-181.

10. Палазюк Б.О., Юрченко С.О. Використання електронних програм дистанційного моніторингу сільськогосподарських угідь у дослідній справі. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена 90-річчю з дня народження професора Г.П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С.232 - 234.

11. Палазюк Б. О., Юрченко С.О., Використання гранульованого торфу у посівах пшениці озимої. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Сільськогосподарська наука від «українського ротамстеду» до сьогодення», 31 жовтня 2024 р., м. Полтава. С.114-116

12. Палазюк Б.О. Використання органічних добрив на основі торфу у посівах пшениці озимої. С. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели:

матеріали Міжнар. наук.- практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 вересня 2024 р.). Полтава :ПДАУ, 2024. С.118-120

13. Юрченко С. О., **Палазюк Б.О.** Вплив мікоризного препарату на формування урожайності зерна пшениці м'якої озимої (*Triticum aestivum* L.). Аграрний бізнес: технології вирощування, зберігання, переробки зернових і олійних культу»: матеріали I міжнародної науково-практичної конференції, 22 квітня 2025 р. Полтава : ПДАУ, 2025. С. 21-23.

14. Yurchenko S. **Palaziuk B.** Formation of yield of soft winter wheat depending on varietal properties and the influence of biostimulants based on rhizobacteria. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 вересня 2025 р.). Полтава :ПДАУ, 2025. С. 144-145.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження та побажання:

Артур Олександрович Рожков, завідувач кафедри рослинництва Державного біотехнологічного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

1. Крім власне біостимуляторів з різною активною основою, предметом ваших досліджень були варіанти внесення азоту по мерзлоталому ґрунту, а також сорти пшениці озимої, тож в огляді літератури варто було приділити уваги і цим складовим елементам технології.

2. У роботі зустрічається різна термінологія. Наприклад, скрізь по роботі в одних випадках вживається термін «фактор», в інших – «чинник». Так само зустрічається «система живлення» і «система удобрення».

3. У тексті роботи відмічається, що поєднання передпосівної обробки насіння препаратом BioNorma БіоФосфор і позакореневого підживлення стимулятором Граундфікс у фазу кушіння забезпечувало підвищення врожайності зерна пшениці в середньому на 0,6 т/га. Не зрозуміло за що йде мова, адже передпосівна обробка насіння досліджувалася в першому досліді, а листкове підживлення в другому.

4. Сторінка 21. Відмічається «Основні результати впроваджено в господарствах Полтавської області, що забезпечувало приріст урожайності зерна від 0,96–1,23 т/га». А чому не вказано який максимальний приріст?

5. У вступі автор зазначає, що у разі спільного використання окремих етапів експериментальних робіт внесок співавторів зазначено у відповідних публікаціях, хоча у роботі не вказано який же самий внесок автора у відсотках.

6. У пункті публікації автор відмічає, що має 14 публікацій у матеріалах наукових конференцій, при цьому в наведеному списку опублікованих праць їх не 14, а дев'ять.

7. У роботі є зайва деталізація отриманих даних. Наприклад, йдеться: «Інокуляція насіння мікробними препаратами забезпечувала підвищення врожайності зерна на 9,47–10,70 %». Достатньо вказати – на 9,5–10,7 %.

8. Відомо, що ефективність застосування певних препаратів може значно зростати за їх комплексного використання, тобто як для передпосівної обробки насіння, так і для позакореневого підживлення. У другому досліді вивчаються вплив позакорневих підживлень рядом біостимуляторів росту на формування продуктивності трьох сортів пшениці озимої. При цьому в першому досліді на тих самих сортах вивчається ефективність обробки насіння тими ж самими продуктами. Можливо краще було б ці досліді об'єднати в один трифакторний?

9. В описі третього досліді відмічається, що в ньому 6 варіантів, хоча по факту ми бачимо, що їх 12.

10. З яких міркувань було обрано таку високу дозу внесення нітрату амонію, в діючій речовині? Чи не доцільно було обрати меншу норму, наприклад 100 (N33), або 120 кг/га (N41)? У зв'язку з надвисокою вартістю добрив доза 200 кг/га нітрату амонію саме по мерзлоталому ґрунту може бути не виправданою.

11. Сходи, кущіння, вихід у трубку і т. д. не є фазами органогенезу.

12. Також по тексту зустрічаються друкарські помилки, невдало і не логічно побудовані речення, невдалі вирази та інші недоліки редакційного характеру.

Олександр Іванович Циліурік, завідувач кафедри рослинництва Дніпровського державного аграрно-економічного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор.

1. У роботі недостатньо повно розкрито фізіолого-біохімічні механізми дії біостимуляторів. Зокрема, відсутні дані щодо інтенсивності фотосинтезу, вмісту хлорофілу, активності ферментних систем і накопичення сухої речовини, що не дозволяє глибоко пояснити отримані прирости врожайності на рівні 0,29–1,64 т/га (6–42,7 %) і обмежує теоретичну складову дослідження.

2. Статистична обробка експериментальних даних представлена не в повному обсязі. У ряді таблиць відсутні показники найменшої істотної різниці ($HP_{0.5}$), довірчих інтервалів або коефіцієнтів варіації, що ускладнює об'єктивну оцінку достовірності різниць між варіантами та знижує рівень доказовості окремих висновків.

3. Недостатньо глибоко проведено аналіз і порівняння отриманих результатів із даними інших вітчизняних і зарубіжних дослідників. Це обмежує можливість ширшого наукового узагальнення та визначення місця отриманих результатів у системі сучасних наукових знань.

4. Потребує більш детального обґрунтування вплив біостимуляторів на показники якості зерна. Зокрема, встановлене підвищення врожайності на 1,45–1,64 т/га супроводжувалося зниженням вмісту білка і клейковини, однак це явище пояснюється лише загальним ефектом «розбавлення» без поглибленого аналізу фізіологічних причин.

5. Недостатньо детально проаналізовано взаємодію досліджуваних факторів із погодними умовами років досліджень. Зокрема, не повною мірою розкрито вплив посушливих періодів і температурних стресів на ефективність біостимуляторів, хоча саме ці фактори є визначальними для умов Лісостепу.

6. Економічна оцінка виконана на належному рівні, однак доцільно було б розширити аналіз чутливості економічних показників до коливання цін на матеріально-технічні ресурси та зерно, незважаючи на отримані високі показники рентабельності (28,7–93 %). Це підвищило б практичну цінність рекомендацій.

7. Енергетична оцінка технології подана узагальнено, проте недостатньо деталізовано структуру енерговитрат за окремими технологічними операціями, що не дозволяє повною мірою оцінити ефективність кожного елементу технології.

8. У ряді таблиць і рисунків спостерігається дублювання інформації або надмірна деталізація числових даних, що ускладнює сприйняття матеріалу та дещо перевантажує виклад результатів досліджень.

9. Текст дисертації містить окремі стилістичні неточності, повтори та не завжди витримано єдність наукової термінології, зокрема при описі різних груп біостимуляторів, що потребує редакційного доопрацювання.

Алла Василівна Баган, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

1. Враховуючи змістовний і детальний огляд літератури, доцільним було б звернути увагу на вплив сорту як фактора, що, в свою чергу, доповнило б літературний аналіз.

2. У Розділі 2 «Методика та умови проведення досліджень» для проведення досліджень використано три сорти пшениці м'якої озимої: Манжелія, Богдана, Алтіго, які відрізняються між собою за генетичним походженням, морфо-біологічними ознаками та типом адаптивності. Дослідження проводили у трьох польових дослідах (с. 65). Доречно було б пояснити, чому у досліді 3 «Оцінка ефективності застосування біостимуляторів на основі гумінових речовин на фоні азотного живлення» використано лише два сорти пшениці м'якої озимої: Манжелія і Алтіго (с. 68).

3. У Розділі 2 «Методика та умови проведення досліджень» доречним було б подати розширений опис досліджуваних сортів для отримання більшої інформативності їх використання в умовах Лівобережного Лісостепу України.

4. У Розділі 2 «Методика та умови проведення досліджень» доцільно було б детальніше навести технологію вирощування пшениці м'якої озимої у межах кожного досліду.

5. У Розділі 3 «Закономірності формування врожайності пшениці м'якої озимої за використання біостимуляторів різної природи та способів їх застосування» наведено середні дані елементів структури врожаю пшениці м'якої озимої (табл. 3.1, 3.4, 3.7). У Розділі 4 «Закономірності формування показників

якості зерна пшениці м'якої озимої за використання біостимуляторів різної природи та способів їх застосування» показники якості зерна пшениці м'якої озимої подано за роками досліджень (табл. 4.1, 4.2, 4.3). Доцільно було б показувати даний табличний матеріал однотипним.

6. У таблицях 5.1, 5.2, 5.3 наведено середні дані економічної ефективності проведених результатів досліджень. Доречно було б подати дані показники за роками, щоб проаналізувати детальніше цінову кон'юнктуру ринку.

7. У практичних рекомендаціях (с. 171) доречним було б вказати дози біостимуляторів для обробки насіння та позакореневого застосування препаратів.

8. Серед опублікованих праць за темою дисертації Палазюка Б.О. відсутні публікації про економічну ефективність оптимізації технології вирощування пшениці м'якої озимої. Бажано було б опублікувати даний матеріал у наукових працях.

9. Яким чином запропоновані елементи технології вирощування пшениці м'якої озимої набудуть використання у виробничих умовах Лівобережного Лісостепу України через комплекс агротехнічних, організаційних та економічних механізмів?

Роман Вікторович Олєпін, доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук.

1. У першому розділі дисертаційної роботи, зокрема в підрозділі 1.3, доцільно було б ширше висвітлити результати досліджень щодо ефективності біостимуляторів рослинного та амінокислотного походження з урахуванням сучасних уявлень про механізми їх дії. Розширення огляду літературних джерел сучасними науковими та оглядовими публікаціями сприяло б повнішому висвітленню стану проблеми та посиленню теоретичного обґрунтування досліджень.

2. У другому розділі при викладенні умов проведення досліджень окремі агрокліматичні показники наведено дещо розгорнуто; на нашу думку, доцільним було б їх певне узагальнення з акцентуванням уваги на показниках, що мають визначальний вплив на формування врожайності.

3. У роботі наводиться більше однієї формули, тому потрібна їх нумерація.

4. У дисертаційній роботі графічний матеріал у цілому є інформативним і достатнім, однак окремі рисунки (зокрема на стор. 87–88, 127–128, 138–139, 146–147) доцільно було б подати більш компактно та оптимізовано, що підвищило б зручність їх сприйняття.

5. Крім того, висновки до третього та четвертого розділу доцільно було б структурувати у вигляді нумерованого переліку, що підвищило б їх чіткість та зручність сприйняття.

6. Також у тексті роботи зустрічаються поодинокі стилістичні та технічні неточності, зокрема на стор. 116 наявне неповне заповнення сторінки текстовим матеріалом та не вірно виконаний переніс частини речення. Не можна розривати

позначення або скорочене слово: 200 / кг/га, 0,20 / шт./рослину 1,06 / шт., 7,44 / т/га, 12,0 / %, 2023 / р., 783 / г/л, 4,7 / ГДж/га, рис. / 5.6.

Під час рецензування дисертаційної роботи виникли такі питання, які потребують додаткового пояснення здобувачем:

1. Якими є основні механізми дії біостимуляторів різного походження (зокрема рослинного та амінокислотного) на продуктивність, стресостійкість і формування врожаю пшениці м'якої озимої?

2. Які погодно-кліматичні чинники найбільше впливали на ефективність досліджуваних біостимуляторів та наскільки отримані результати можуть бути екстрапольовані на інші ґрунтово-кліматичні зони України?

3. Чому поєднання гумінових біостимуляторів із азотними добривами виявилось найбільш ефективним для підвищення врожайності та покращення показників якості зерна?

4. За яких виробничих умов застосування біостимуляторів є найбільш економічно доцільним, які можливі обмеження їх використання та чи доцільне їх застосування за високого рівня мінерального живлення?

Сергій Вікторович Поспєлов, завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Палазюку Богдану Олександровичу

ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Відеозапис трансляції захисту додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Сергій ПОСПЄЛОВ

